

LES LLETRES

UN MANUAL D'AVIACIÓ EN CATALÀ

Aquest llibre que constitueix el vol. 92 de la "Col·lecció Popular Barçelona" publica el següent próleg: Les preguntes que més sovint hem hagut de contestar, en el curs d'any dedicats a la propaganda aeronàutica i a l'ensenyament de pilot aviator, han estat sempre: Quin llibre ens recomanau perquè ens iniciem en el coneixement de l'aviació? En quina obra podem començar a estudiar les pràctiques aeronàutiques de manera que els coneixements pràctics de l'escola de pilotatge algun reforçat pel mínim imprescindible de coneixements teòrics? A preguntes així hem hagut de respondre centenars de vegades, si el preguntador coneixia prou bé el francès, l'anglès o l'alemany, la resposta era fàcil. En qualsevol d'aquests idiomes hi ha un bon estoc d'obres graduades sobre el tema aviatori, de manera que sempre se'n pot triar una d'adient amb la preparació científica de l'interessat. Però si aquests solament coneixia el català i l'espanyol, la resposta esdevenia, més difícil, impossible. En llengua castellana existien mitja dotzena d'obres, entre originals i traduïdes, sobre temes aeronàutics. Però les unes són copiosament carregades de fórmules algebriques que les fan inútils per a una majoria d'estudiants, mancats de la preparació necessària; i les altres són simples compilacions de tipus d'avions, ben proveïdes de gravats, però que ni tan sols inicien l'estudi del tema aeronàutic. En català no hi ha hagut cap obra sobre aviació, ni original ni traduïda, fins a l'aparició d'aquest atequadíssim "Manual d'Aviació", de Maria Foyé, que se ara ofert al nostre públic amb una oportunitat manifesta. La nostra aeronàutica s'encarrila d'una manera definitiva; el seu desenvolupament es troba assegurat. Catalunya està en vigílies d'incorporar-se als pobles d'Europa que tant han treballat en aquest nou aspecte de l'activitat humana. L'obra de Foyé, a més d'omplir un buit que cada vegada es feia sentir més, s'adapta exactament al grau mitjà que necessiten els aficionats que han d'ésser els nostres futurs aviadors. És una obra planera i completa, i a l'abast de totes les preparacions. Conté un resum històric molt breu, però suficient per a establir els coneixements mínims dels orígens de la navegació aèria; les nocions imprescindibles de les lleis de l'aire i d'aeronàutica elemental; i un ràpid exàmen dels diferents sistemes i dels diversos procediments del vol humà. Els nostres aficionats disposen, doncs, de l'eina que ja fa temps reclamaven: un compendi de nocions d'aviació, tan senzill com complet. La bibliografia catalana s'enriqueix amb una obra que tracta competentment un tema nou, la matèria del qual ha de tenir una part molt important en el desenvolupament nacional de Catalunya.—Josep Canudas.

LA NOVA EXPOSICIÓ DE PINTURA MODERNA, DE SYRA

El proper dissabte, dia 11, a les sis de la tarda, s'inaugurarà a les galeries d'art Syra una exposició d'art modern, s'obrirà durant el diürn dia a la venda dels les obres exhibides, les quals seran atorgades al millor dient entre les ofertes efectuades en el transurs de la quinzena. Comprndrà pintures de Norrell, Valreda, Canals, Casas Gimeno, Daura, Camps-Ribera, Bosch-Roger, Tarruella, Commloran, Olivé, Serra, Vila Arrufat, Gausachs, Elias, Bartoli, etc. la fletà completa total del es obrés es dona a conèixer en els-correspondents catàlegs.

IVAN BUNIN HA GUANYAT EL PREMI NOBEL DE LITERATURA

L'Acadèmia Sueca ha decidit concedir el premi Nobel d'engany, de literatura, al poeta i novel·lista rus Ivan Bunin, el qual té, actualment, 63 anys d'edat. Enhorra que després d'una àmplia rebuda, la seva integritat fou respectada pels Soviets a conseqüència de la bellesa de la seva poesia i prosa, per considerar-lo un mestre en la prosa d'estil clàssic. Els primers poemes d'aquest escriptor foren publicats l'any 1905, i van mereixer el premi Pushkin, que era la distinció literària més alta en la Rússia de l'avantguerra. Bunin treballa al seu importantes obres d'autors de fama mundial, d'autors com Tolstoy, Tennyson, etc. El 1910 fou elegit membre de l'Acadèmia Russa. Un honor fou elegit membre de l'Acadèmia Russa. Un honor més a Ivan Bunin dintre poca dies publicarem uns de les seves més delicioses narracions.

PALESTRA

PER LA NOSTRA CULTURA LLEGEIX

VALS

Comentari

"RITMES"

per Antoni Berenguer

No sóc un professional de les lletres catalanes, però sóc un aficionat de tots la vida. Si la primera cosa no em dona autoritat per a parlar dels llibres que es publiquen, la segona em dona la documentació necessària per a fer comparacions i treure conseqüències, sense gaire por d'errar-me. He anat seguint tota l'obra intel·lectual d'Esclasans, des dels seus primers articles, a primers de setge, en diverses publicacions que ja no surten, i sense haver tingut mai el gust de conèixer-lo personalment, he pogut copsar tota la seva siueta espiritual a través dels seus escrits. Per això m'atreveixo a parlar d'ell, modestament, sense ésser crític.

Esclasans és un esperit autènticament sistemàtic. Tota la seva obra, fins l'escrit més insignificant, obeeix a un punt de partida de sistema. Això es veu ben clarament en les seves lides, les seves imatges, el seu lèxic, i adhuc en l'energia única del seu estil. Cal haver llegit, encara que sigui en traducció, els clàssics grecs i llatins, per veure la profunda influència que han exercit en tota l'obra de l'Esclasans. Per aquest costat, no sabem comparar-lo amb cap més literat contemporani de Catalunya. Esclasans és un cas únic, que no pot pas ésser entès pels literats i la gent que n'han format dins els Jocs Florals de Barcelona i dins el catalanisme reconstruït, aquesta mena de catalanisme que el anomena sentimental, per contraposar-lo al seu catalanisme intel·lectual sistemàtic. I encara atorgem que tot el que pugui escriure no podrà abandonar mai aquesta íntima unió sistemàtica que s'ha anat formant en el seu esperit, avui ja ben clar i en plena maduresa.

Poèticament, Esclasans és un liric, un dels màxims lírics de Catalunya. Per molt que admetem l'obra de Carner, de López-Flo, de Sagarra o de Riba, trobem un no sé què, una mena de cosa personalment original, en l'obra completa de l'Esclasans que només té ell. I ve d'ací l'admiraçió que senten per ell avui tanta lectora catalana, que no poden dir-la perquè

no escriuen als periòdics, però que és autèntica i indefinible. L'Esclasans, només en els seus articles, ja és un sistemàtic absolut, i ells solament ja li donarien glòria com a veritable periodista i assagista únic. Però ho és també en les "històries de la carn i de la sang", contes d'un intel·lectual també únic en la literatura moderna, i en "Victor o la rosa dels vents", novel·la intel·lectualista, que no té parí en la nostra novel·listica actual, i que no ha estat pas, ens sembla, ben compresa per la crítica i el públic. Però és un líric únic, sobretot, en els "Ritmes". L'Esclasans serà sempre, per damunt de tot, l'autor únic dels "Ritmes".

La crítica no és sempre justa. Molt sovint els apassionaments polítics, o lespetites envejes, que són una manifestació de vegades vergonyant de l'admiraçió, fan injustícia a obres que són més clares i més vives que la llum del sol. Jo crec que s'ha comès una evident injustícia en menysvalorar, o en novalorar gens, la sèrie magnífica d'aquests poemes que, avui, no troben un parí en la nostra poesia. De les teoritzacions rigidament sistemàtiques d'Esclasans se'n desprèn un concepte ben responsable de al lírica. I em sembla molt absurd queixar-se de la creació d'una obra perquè és rica en exòsis, sumptuosa de forma i molt intel·lectual de fons. Diran els crítics el que vulguin. Però als homes que, sense ésser literats, hem llegit molt, trobem en l'obra dels "Ritmes" d'Esclasans un desig de grandesa, de totalitat i de sistematització autènticament nostres, com no ens el donem, entre els nostres clàssics, més que el sistemàtic Ramon Llull o el gran líric d'abstraccions Àustica March. Si s'ha fet una injustícia, encara s'és a temps de corregir-la. Però pensem que, amb temperament tan directament intel·lectualista com el de l'Esclasans, l'obra no pot fer més que imposar-se tard o d'hora. I demorats, la crítica, com quedarà? Jo opino que ens trobem enfront d'una lírica única. I qui més hi sapiga que més hi digui.

LES ARTS

EL CINEMA

"UNA VOLTA PEL PARADIS"

No és sempre necessari el crear intrigues complicades per a provocar el riure. La imatge exacta de la nostra societat cervel·la amplament. Sacha Puitry ho ha demostrat així i ha creat "Una volta pel paradís" on hi ha prou una escena extreta de qualsevol monòdora teatral. Aquesta escena reproduïx els dubtes, les emocions, els temors i les esgarifances de la gent que es dedica a l'espiritisme després d'haver ben dinat.

CELIMENE AL PUBLIC PARISENC

Cecile Sorel, el dia de la seva presentació al Casino, va recitar un poema—obra de Jean i Georges Maury—del que reproduïm el següent fragment final: "Ampli i profund fervor, he fet teatre a tots els països. De tot arreu del món hi anomenaven Embalsidora de París. Així, que vetaç que el destí m'ofereix un poder més gran: Abans era "de França" a temporades. Ara sóc dels Francesos, cada vespre!"

HOSTES IL·LUSTRES

Es troben a Barcelona, lloc oficial de llur residència, els populars clowns Rico i Alex. Els ha estat ofert un contracte de sis-cantes pessetes diàries per a treballar a Lleida i l'han refusat. Tenen ganes de reposar unes setmanes. El mes vinent aniran a fer la tradicional temporada de circ que cada any, per Nadal, s'organitza a Palma de Mallorca.

NOTICIARIS I REPORTATGES

En l'actual programa del Publi-Cinema van incloure els següents reportatges. Itàlia celebra el II aniversari feixista. Enterrament, a París de Paul Painlevé. A Berlín té lloc el dia d'honor als treballadors. A Roma es casen 820 parelles. Un balga construeix un avió que resisteix el foc. Xina importa cotó d'Amèrica. Lindbergh i la seva esposa arriben a París. Campionat de natació al Japó. M. Chanel presenta a París les seves creacions per aquest hivern. Les darreres actualitats franceses tenen en aquest programa una remarcable informació. Els Noticiaris Fox ens informen de la presentació al music-hall de l'artista Cecile Sorel. També veiem l'ex-president Herriot restablint-se de la seva darrera malaltia.

PROPAGANDA PER TEATRE

Una exposició circular de les arts del teatre soviètic ha tingut èxita a diversos llocs d'Europa després d'haver-se presentat als Estats Units pel departament de Belles Arts de la U. K. S. S. M. Hom hi veu les buquetes dels nous teatres en construcció i l'escenari de les obres dramàtiques russes, pròpies per a presentar les províncies petersburgueses de la mongòlia. Aquesta exposició, al comitè de la qual reuneix els noms de Meyerhold, Tairroff, Markeff, etc., es presentarà també a París dintre de poc.

LA PAVLOVA I LA SARAH BERNHARDT

Jesse J. Lasky anuncia la filmació d'una pel·lícula que tractarà de la vida de la ballarina Pavlova. El film portarà per títol "La vida del signe". Gloria Swanson, per la seva banda, projecta interpretar un film basat en la vida de Sarah Bernhardt.

Artistes d'avui

Francesc Labarta

per Elvira Augusta Lewl

EN TRE els casos d'artistes que evolucionen i senten la necessitat de renovar-se i no quedar en un mateix lloc, tenim el cas Labarta.

Va ésser, ara farà dos anys, quan per llavors aquest artista va fer canviar l'aspecte del seu paisatge, el qual feia amb remarcada presència.

Hom l'acusava de distància els seus paisatges i de preferir a altres les coloracions grises.

En Labarta apareixia visiblement com un artista de disciplina. Altres artistes la disciplina l'han amagat o no n'han tingut. En Labarta no l'impertava. Però en les darreres exposicions que ha vingut fent fins avui Labarta ha amagat en total la seva disciplina. L'amaga i és clar, canvia de tècnica. La seva pintura es remunta vers una altra etapa.

En aquella època que esmentem, alguns dels seus paisatges ja van revelar aquest canvi, el qual, avui Labarta s'elabora de ple.

Ja tenim, aleshores, el dibuix constructiu, la seva disciplina va ésser curiósament amagada i el color va acabar llavors, fent, cap a unes tendències que a sovintats dels grisos apareixien.

Però d'aquella època ens queden o tres les adquisicions, per a la nostra part, tenim del seu color una a què "Paisatge de Sant Joan" en el qual el seu materialment color i en què per arribar a presentar-se amb a ser d'altre aspecte, sempre en aparença.

Com tot artista que ha començat per descobrir a fons la pintura, va sentir desorientat als talls de l'espai i desorientat als talls de les línies i l'acabament presentat el color i l'estructura. Essencialment però el color i el que ha estat per arribar a presentar-se amb a ser d'altre aspecte, sempre en aparença.

En un procés evolutiu que no es pot deixar d'anomenar, a sense remissió, En Labarta ens porta una pintura que ens fa veure el món d'una altra manera, una manera que ens fa veure el món d'una altra manera, una manera que ens fa veure el món d'una altra manera.

dur l'aspecte de voler enllocar. Ja ho va iniciar així mateix en les dues teles que presentà la seva darrera exposició. Ni tan sols quan tracta assumptes figurats com són els de mar, pesca i barques, hi ha aquell desig de lluitar-se sense tre a la tasca efectiva i a què altres artistes en són tan aficionats. El ho, en les ocasions de la vida marítima que ens presenta Labarta aquella mateixa saviesa optimista i discreta però que engloba una gran quantitat de vida, d'altres paisatges que l'acompanyen. El seu regull es manté, però, a través de les seves evolucionacions. Fins i tot quan pinta la figura, aspecte que ara ens presenta amb preferència.

Sense excels el seu colorit no unta la figura, atapeït-la, sinó que la fa sortir solista i definida. El seu colorit, sobri, quan vol la fa resoldre amb una plasticitat ben personal.

No hi ha estaticisme en aquest nou aspecte d'En Labarta; no li pot haver guix que ell no l'admet. Així aquestes figures serveixen la vitalitat que a l'altre vida artística que les embelleix més encara. Labarta ho ha provat així com en la dona que exhibia a Can Hugueta i com el "No" de la Sala Parés.

L'artista ho palesa clar. La seva intenció és fer-nos adonar de com ell sent la figura amb la mateixa disciplina i ja alhora que el paisatge.

L'obra d'En Labarta no es divideix per això. Paisatge i figura el té en separar per la plàstica d'una manera que l'element a representar no té a fer-nos sentir una sensació d'exotisme davant cada una.

L'art d'En Labarta fa recordar aquests sentents com la figura "Tropics", en tota la importància del que ens dóna en l'expressió profunda del nostre "Español", "Nota del gos" amb el seu ús estètic, són altres exemples que l'art d'aquest pintor de dibuix, dibuixat al que ell vol. En el seu art ho veiem, apassionadament. El no és tan tant el nom, més que la seua obra que l'expressa sempre l'artista.

EL TEATRE